

αναγκαιώς πάντα ὁμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἕκαστον τμήμα ἐπὶ τῇ προτάσει τινῶν τῶν μελῶν αὐτοῦ κρίνει ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς ἡ πλείονες λόγιοι ἢ καλλιτέχναι ἄξιοι νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν δι' ἐκλογὴν.

31. Ἐκαστον τμήμα, ἅμα καταρτισθὲν ἐξ ἑπτὰ μελῶν καὶ ὀργανισθὲν δι' ἐκλογῆς τοῦ γραφείου του, θέλει προβῇ, κατὰ τὸν ἐν ἄρθρῳ 14 διαλαμβανόμενον τρόπον, εἰς ἐκλογὴν ἐπιτίμων μελῶν, 4 μὲν ἐξ ὁμογενῶν, 8 δὲ ἐξ ἀλλογενῶν.

Κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἕκαστον τμήμα, ἔνα μῆνα μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ, θέλει προσκλέξει κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἕτερα 4 ἐπίτιμα μέλη ἐξ ὁμογενῶν, καθ' ὅσον νομίζει ὅτι ὑπάρχουσιν ἐκλεκτοί, καὶ 8 ἐξ ἀλλογενῶν.

Ὅσποτε δὲ συμπληροῦται ὁλόκληρος ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν μελῶν τινος τμήματος, θέλει ἐκλέγει αὐτὸ καὶ τὰ ἐπίλοιπα 4 ὁμογενῶν ἐπίτιμα μέλη, κατὰ τὴν ἀνωτέρω ὑπόθεσιν, καὶ 8 ἀλλογενῶν.

32. Τὰ μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ ἐκλεγόμενα τακτικά μέλη θέλουσιν εἰσάγεσθαι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἄνευ τῶν ἐν ἄρθρῳ 15 κανονισμῶν διατάξεων ἀναγνώσεως λόγων πανηγυρικῶν ἐκ μέρους αὐτῶν.

33. Ἀποδιώσαντος ἢ εἰς ἄλλην κατηγορίαν μετατεθέντος τακτικοῦ ἢ ἐπιτίμου μέλους, ὁ πρόεδρος ἀναγγέλλει τοῦτο εἰς τὴν πρώτην ἐβδομαδιαίαν συνεδρίαν, καὶ εἰς τὴν μετ' αὐτὴν πρώτην μηνιαίαν γίνονται αἱ περὶ ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ προτάσεις.

34. Παραδοχὴ ἀντεπιστέλλοντος μέλους δύναται νὰ προταθῇ ὑφ' ἑκάστου μέλους εἰς τὴν πρώτην συνεδρίαν ἑκάστου μηνός, καὶ διαψηφίζεται κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τοῦ ἐπομένου.

35. Τὰ ποσὰ τοῦ ἀπουσιαστικοῦ, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, τῶν προστίμων καὶ τοῦ μισθοῦ τῶν γραμματέων δύναται νὰ μεταβληθῶσι κατὰ πρότασιν τῆς ὅλης Ἀκαδημίας, ἐγκρινόμενην διὰ Β. Διατάγματος. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν, τὸν ὀριζόμενον ὑπὸ τῶν ἄρθρ. 4 καὶ 5.

36. Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Γραμματεὺς τοῦ ἐκάστοτε πρυτανεύοντος τμήματος εἰσὶν ἰσόβαμοι πρὸς τὸν Πρύτανιν καὶ τὸν Γραμματέα τοῦ Πανεπιστημίου.

37. Τὰ τῷ Πανεπιστημίῳ προσρητημένα ἐπιστημονικὰ καταστήματα ὀρίζονται καὶ εἰς χρῆσιν τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν, τὰ τῇ Ἀκαδημίᾳ τυχόν ἀνήκοντα ἔσονται εἰς χρῆσιν καὶ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

38. Ὅσα τακτικά ἢ ἐπίτιμα μέλη τῆς Ἀκαδημίας θέλουσιν, δικαιούνται νὰ διδάσκωσιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὡς ἐπίτιμοι καθηγηταί, ἐπόμενοι ταῖς διατάξεσι τοῦ ὑπερτάτου ἐκπαιδευτικοῦ καταστήματος.

Εἰς πᾶν μέρος διασπείρονται, ὡς ἀγγελιαφόροι, αἱ ἀρεταὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, εἰ καὶ οὗτοι διατρίβουσιν μακράν.

Ὅτι δὴποτε ποιεῖ ὁ βασιλικὸς ὑπηρέτης, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν, εἰς τὸν βασιλέα ἀναφέρεται, καὶ τὸν καρπὸν τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς ὁ βασιλεὺς ἀπολαμβάνει.

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΖΙΛΦΙΛ

Διήγημα Γεωργίας Ἑλλιοτ.

Μετάφρασις Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

ΙΗ'.

Ἡ θλιβερά καὶ μακρὰ ἐβδομάς ἔληξε τέλος. Ἡ δικαστικὴ ἀνάκρισις ἐξηκριβώσε τὸν αἰφνίδιον θάνατον. Ὁ ἱατρός Χάρτ, ὅστις ἐγίνωσκε τὴν προγενεστέραν κατάστασιν τῆς υγείας τοῦ λοχαγοῦ Οὐεϊμπράου ἀπεφώνησε ὅτι ὁ θάνατος τοῦ λοχαγοῦ ἦτο πρὸ πολλοῦ ἀναπόδραστος, ἔνεκα τῆς χρονίου ἐκείνης νόσου τῆς καρδίας καὶ ὅτι ἐπῆλθεν ἐξ ἀπροσδοκήτου τινὸς συγκινήσεως. Μόνη ἡ μὴ Ἐσχερ ἐγίνωσκε τὸ αἷτιον δι' ὃ ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου εἶχε μεταβῇ εἰς τὸ δάσος τῶν Κορωνῶν, ἀλλ' οὐδὲν εἶπε περὶ τῆς Αἰκατερίνης. Ὁ Τζιλφιλ καὶ ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἐγίνωσκον ἰκανὰ ὅπως συμπεράνωσιν ὅτι ἡ θανατώσασα τὸν λοχαγὸν σφοδρὰ συγκίνησις προῆλθεν ἐκ τῆς συνεντεύξεως, ἣν εἶχεν ὀρίση εἰς τὴν νεάνιδα.

Πᾶσαι αἱ περὶ αὐτῆς ἔρευναι ἀπέβησαν μάταιαι, καθ' ὅσον μάλιστα ἀφωρμῶντο ἐκ τῆς ιδέας ὅτι εἶχεν αὐτοχειριασθῇ. Οὐδεὶς παρετήρησε τὴν ἀπουσίαν τῶν μικρῶν ἐκείνων ἀντικειμένων, ἀτινα ἔλαβεν ἐκ τῆς ἱματιοθήκης αὐτῆς· οὐδεὶς ὑπόπτευν ὅτι εἶχε τὴν φωτογραφίαν τοῦ λοχαγοῦ, οὐδὲ ὅτι διετῆρει τὰ δωρούμενα αὐτῇ νομίσματα τῶν ἑπτὰ σεληνίων, οὐδεὶς δὲ ποτε παρετήρησε ὅτι ἐφόρει ἐνώτιον ἐκ μαργαριτῶν. Ἀπῆλθε τοῦ μεγάρου, διελογίζοντο, οὐδὲν συμπαραλαβοῦσα· ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπάγῃ που μακράν, διέκειτο δὲ ἐν διανοητικῇ ταραχῇ καθιστώσῃ πιθανωτάτην τὴν αὐτοκτονίαν. Τὰ πέριξ ποτάμια, πᾶν τέλμα καὶ πᾶς λάκκος ἀνηρευθήθησαν ἐπιμελῶς.

Ὁ Μαΐνηαρδ διενεοῖτο ἐνίοτε ὅτι ἡ Τίνα ἀπέθανεν ἴσως ἄνευ προθέσεως αὐτοχειρίας ἐκ τοῦ ψυχους καὶ τῆς ἐξαντλήσεως· καθ' ἑκάστην λοιπὸν περιέτρεχε τὰ πέριξ δάση, ἐξετάζων τοὺς σωροὺς τῶν ξηρῶν φύλλων, ὡσεὶ ἦτο δυνατόν τὸ προσφιλὲς ἐκεῖνο ὃν νὰ ἐνταφιασθῇ ὑπ' αὐτά. Εἶτα ἄλλη σκέψις φρικώδης ἐπῆλθεν αὐτῷ, καὶ διέτρεχεν ἐκ νέου πάντα τὰ ἀκατοίκητα δωμάτια τοῦ μεγάρου ὅπως βεβαιωθῇ, ὅτι δὲν ἔμενε κεκρυμμένη ὀπισθεν ἐπίπλου τινός, θύρας ἢ παραπετάσματος, καὶ ὅτι δὲν ἐκινδύνευε νὰ τὴν ἴδῃ, παρατηροῦσαν αὐτὸν ἀτενῶς χωρὶς νὰ τὸν βλέπῃ, μὲ ὀφθαλμοὺς παράφρονας.

Ἀλλὰ τέλος αἱ πέντε μακραὶ ἐκεῖναι νύκτες, αἱ πέντε μακραὶ ἡμέραι εἶχον παρέλθῃ· ἡ κη-

δεία είχε λήξη και αἱ ἀμαξαὶ ὑπέστρεφον διὰ τοῦ δάσους. Ὅτε ἀπῆλθον, ῥάγδην κατέπιπτεν ἡ βροχή· νῦν δὲ τὰ νέφη διεσκεδάνυντο καὶ ἡλιακὴ ἀκτίς ὑπέλαμπε διὰ τῶν βεβρεγμένων κλάδων. Ἡ ἀκτίς ἐκείνη τοῦ ἡλίου ἔπесεν ἐπὶ ἐφίππου ἀνθρώπου, βραδέως χωροῦντος, ὅστις ἦτο ὁ Δανιὴλ Κνὸτ, ὁ ἡνίοχος, ὁ πρὸ δέκα ἐτῶν συζευχθεὶς τὴν δροσεράν Δορκάδα.

Πᾶν νέον ἐπεισόδιον διήγειρεν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Τζίλιφιλ τὴν αὐτὴν σκέψιν· μόλις δ' ἔπесε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ Κνὸτ διενοήθη. «Μὴν ἔρχεται νὰ εἶπῃ τίποτε διὰ τὴν Τίναν;»

Εἶτα ἀνεμνήσθη πόσον ἡ Αἰκατερίνα ἡγάπα τὴν Δορκάδα· πάντοτε προσέφερεν αὐτῇ δῶρόν τι ὁσάκις ὁ Κνὸτ ἤρχετο εἰς τὸ μέγαρον. Μὴ προσέφυγε παρὰ τῇ Δορκάδι ἢ Τίνα; Ἄλλ' ὠλιγοψύχησεν αὖτις διαλογισθεὶς ὅτι ὁ Κνὸτ ἤρχετο ἴσως ἐπειδὴ εἶχε μάθῃ τὸν θάνατον τοῦ λοχαγοῦ Οὐεῖμπράου καὶ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ πῶς ἐπῆλθε τὸ ἀπροσδόκητον ἐκείνο δυστύχημα εἰς τὸν ἄλλον κύριόν του.

Εὐθύς ὡς ὁ ἱππεὺς ἔφθασεν εἰς τὸ μέγαρον ὁ Μαΐνηαρδ ἀνῆλθεν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του ἐπιθυμῶν ἀλλ' ἅμα πτοούμενος νὰ καταβῇ ὅπως ὁμιλήσῃ εἰς τὸν Κνὸτ, ἐκ φόβου μὴ καὶ ἡ ἀσθενὴς ἐκείνη ἐλπίς διαψευσθῇ. Ὁ παρατηρῶν τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, συνήθως φέρον ἐκφρασιν ἡρέμου γαλήνης, ἔβλεπε καταφανῶς ὅτι ἡ παρελθούσα ἐβδομάς ἀφῆκεν ἐπ' αὐτοῦ ἵχνη βαθεῖα. Τὰς μὲν ἡμέρας ἐπλανᾶτο ἀκαταπαύστως, πεζὸς ἢ ἔφιππος, εἶτε αὐτὸς ἐρευνῶν, εἶτε διευθύνων τὰς ἐρεῖνας τῶν ἄλλων. Τὰς δὲ νυκτὰς ἔμεγεν ἄυπνος, καὶ μόνον κατὰ διαλείψεις παρεδίδοτο εἰς τετραραγμένον ὕπνον, καθ' ὃν ἔβλεπε νεκρὰν τὴν Αἰκατερίναν. Ἀφυπνίζετο τότε ἐν ταραχῇ καὶ ἐκ τῆς φαντασιώδους ἐκείνης ἀγωνίας μετέπιπτεν εἰς τὴν πραγματικὴν, διαλογιζόμενος ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπαινίδῃ αὐτήν. Οἱ τεφροὶ αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἐφαίνοντο ἐσβεσμένοι καὶ ἀνήσυχτοι, τὰ δὲ χεῖλη του, παχέα ἄλλοτε, ἦσαν παρὰδόξως συνεσφιγμένα, καὶ τὸ τέως λεῖον μέτωπον αὐτοῦ εἶχε πτυχθῇ ὑπὸ τῆς ὀδύνης. Δὲν εἶχεν ἀπολέσῃ μόνον τὴν γυναῖκα ἣν εἶχεν ἀγαπήσῃ μετὰ πάθους ἐπὶ μῆνας, ἀλλὰ τὸ ὃν ἐν ᾧ συνεκέντρωσε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ ἀγαπᾶν. Ἀπὸ ἐτῶν ἥδη ἡ Αἰκατερίνα ὑπῆρξεν ἀπαραίτητος εἰς τὸν βίον του ὡς ὁ ἀήρ καὶ τὸ φῶς· νῦν δ' ἀπελθούσης αὐτῆς συναπῆλθε καὶ ἡ εὐτυχία ἐκ τοῦ κόσμου· ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ὑφίσταντο ἀλλὰ τὸ θέλητρον τοῦ βίου εἶχεν ἐξορισθῇ αὐτῶν ἀμετακλήτως.

Ἐφ' οὗ διεδημάτιζε μεγάλοις βήμασι, ἤκουσε βήματα ἐν τῷ διαδρόμῳ καὶ κτύπον εἰς τὴν θύραν. Ἡ φωνὴ του ἔτρεμε εἰποῦσα: Ἐμπρός! ἀλλ' ὀδυνηρὸν συναίσθημα κατέλαβεν αὐτὸν

ὅτε εἶδε τὸν Οὐόρεν εἰσερχόμενον μετὰ τοῦ Δανιὴλ Κνὸτ.

— Ὁ Κνὸτ ἦλθε, κύριε, νὰ φέρῃ εἰδήσεις διὰ τὴν μίς Σάρτη. Καὶ ἐσκέφθηκα νὰ τὸν φέρω πρῶτα πρῶτα σὲ σὰς.

Ὁ Τζίλιφιλ ἐχώρησε πρὸς τὸν γέροντα ἡνίοχον καὶ ἔθλιψε τὴν χεῖρά του· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκστομίσῃ λέξιν, ἔνευσε δ' αὐτῷ νὰ καθίσῃ, ἐνῶ δ' ὁ Οὐόρεν ἀπῆρχετο τοῦ δωματίου, ὁ Τζίλιφιλ ἐξήταζεν ἀπλήστως τὴν στρογγυλὴν μορφήν τοῦ Δανιὴλ, ἀναμένων τί ἐμελλε νὰ εἶπῃ.

— Ἡ Δορκάς, κύριε, μοῦ εἶπε νὰ ἔλθω· δὲν ξέρομε καθόλου τί ἔγινε ἐδῶ ἔς τὸν πύργο. Ἔχει μεγάλη ἀνησυχία γιὰ τὴν μίς Σάρτη· μὲ εἶπε νὰ σελλώσω γρήγορα τὸ Μαῦρο σήμερα τὸ πρωῒ, ν' ἀφήσω τὸ ὄργωμα, καὶ νὰ ἔλθω νὰ φέρω εἰδήσι· ἔς τὸν σὶρ Χριστοφόρο. Ἰσως θὰ ἐμάθατε πῶς δὲν κρατοῦμε πλεῖα τὰ Σταυρωτὰ κλειδιά εἰς τὸ Σλοπιτόρ· πέθανε ἓνας θεὸς μου εἶνε τρεῖς χρόνια τώρα, καὶ μ' ἄφηκε κληρονομία· ἦτον ἐπιστάτης τοῦ ἱππότη Ράμβλε, ποῦ εἶχε τόσα ὑποστατικά· ἐπῆραμε κ' ἐμεῖς ἓνα κτηματάκι ὡς σαράντα στρέμματα ἐπάνω κάτω γιὰτὶ ἡ Δορκάς ἅμα μᾶς ζώσανε τὰ παιδιὰ δὲν ἤθελε πλεῖα νὰ κρατοῦμε τὸ καπηλειό. Τί εὐμορφὴ τοποθεσία, ἀφεντικῶς, καὶ τρέχει καὶ νερὸ ἀπάνω ἀπὸ τὸ σπητάκι γιὰ τὰ ζῶα!..

— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, εἰπέ μου ἀμέσως τί εἰξεύρεις διὰ τὴν μίς Σάρτη. Μὴ μοῦ λέγεις τίποτε ἄλλο τώρα.

— Ναί, κύριε, εἶπεν ὁ Κνὸτ, ἐπισημειώσας σχεδὸν ἐκ τῆς ταραχῆς τοῦ ἐφημερίου, ἦλθε ἔς τὸ σπίτι μὲ τ' ἀμάξι τοῦ ἀμαξῆ, τὴν τετραδὴ κατὰ τῆς ἐννιά. Ἡ Δορκάς ἔτρεξε ἔξω γιὰτὶ ἄκουσε ποῦ στάθηκε τ' ἀμάξι, καὶ ἡ μίς Σάρτη ἀγκάλιασε τὸ λαμβὸ τῆς Δορκάδος λέγοντας· «Πάρτε με, ἀφῆστε με νὰ ἔλθω μέσα!» Καὶ ἔπесε σὰν λιγοθυμισμένη. Τότε ἡ Δορκάς μ' ἐφώναζε, ἐβγήκα ἔξω γρήγορα, κ' ἐπῆγα τὸ κορίτσι ἔς τὸ σπίτι καὶ ἦρθε σέ λίγο ἔς τὰ σύγκαλά της· καὶ ἡ Δορκάς τῆς ἔδωκε νὰ πῇ μιὰ κουταλιά ρῶμι· ἔχομε ἓνα ρῶμι πρῶτης, ποῦ τὸ φέραμε ἀπ' τὰ Σταυρωτὰ κλειδιά, καὶ ἡ Δορκάς δὲν δίνει κανενός. Λέγει πῶς τὸ κρατεῖ γιὰ καμμιά ἀρρώστια· μὰ γὰρ θαρρῶ πῶς εἶνε ἀμαρτία νὰ πῇ κανεὶς τέτοιο ρῶμι, τὴν ὥρα ποῦ τὸ στόμα δὲν καταλαβαίνει καθόλου· τότε ἡ ὥρα δὲν εἶνε γιὰ ρῶμι, εἶνε γιὰ ἱατρικόν. Ὡς τόσο ἡ Δορκάς τὴν ἐπλάγιασε στὸ κρεβάτι· καὶ τὸ καυμένο τὸ κορίτσι ἔμεινε ξαπλωμένο σὰν πεθαμένο· δὲν μιλεῖ καὶ μόνον κάπου πίνει μιὰ σταλιά ζωμί, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ παρακάλια. Ἀρχίσαμεν νὰ φοβώμασθε· δὲν εἰξεύραμε γιὰτὶ ἔφυγε ἀπὸ τὸν πύργο. Ἡ Δορκάς φοβᾶται μὴν

ἔγινε κανένα δυστύχημα. Γι' αὐτὸ σήμερα τὸ πρῶτ' μ' ἐπαρζάλισε τόσο ποῦ ἀφῆκα τὴ δουλειά μου κ' ἤρθα νὰ ἴδω τί γίνεται, κ' ἔτσι ἔτρεξα εἴκοσι μίλια μὲ τὸ Μαῦρο, ποῦ θαρρῶντας, ὁ κουτὸς, ποῦ ὥργωνε ὁλοένα, ἐγυροῦσε σὲ κάθε τριάντα πατήματα, ὅσ' ἂν εἶχε φθάσῃ ἔς τὴν ἄκρην τοῦ αὐλακιοῦ. Ἡῶρα τὸ διάβολό μου μ' αὐτὸ τὸ ἄλογο σήμερα, κύριε Τζίφιλ.

— Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ διότι ἤλθες Κνότ, εἶπεν ὁ Τζίφιλ θλίβων καὶ αὖθις τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος ἡνιόχου. Τώρα κατέβη νὰ πάρῃς κάτι τι καὶ νὰ ξεκουρασθῇς· ἀπόψε θὰ μείνῃς ἐδῶ· σὲ ἴλιγο θὰ ἔρθω νὰ σ' ἐρωτήσω ποιοὺς δρόμους εἶνε ὁ συντομώτερος διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ σπίτι σου. Θὰ ξεκινήσω ἀμέσως μὲ τὸ ἄλογο, ἀφ' οὗ ὁμιλήσω ὀλίγον μὲ τὸν σὶρ Χριστοφόρου.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Τζίφιλ ἐκάλπαζε ἐπὶ ρωμαλέας φορβάδος πρὸς τὸ τελματῶδες χωρίον Κουάλαμ, ἀπέχον πέντε μίλια τοῦ Σλόπιτορ. Ἡσθάνθη διασκεδαννυμένην πως τὴν μεταμεσημβρινὸν ἡλιον, ἡσθάνθη εὐχαρίστησιν τινα βλέπων φεύγοντα ἐκατέρωθεν τὰ δένδρα ἐν ᾧ ὁ ἵππος αὐτοῦ ἤλαυνεν ἀπὸ ρυτῆρος συρίζοντος τοῦ ἀνέμου ἐκ τοῦ ταχέος αὐτοῦ δρόμου.

Ἡ Αἰκατερίνα δὲν εἶχεν ἀποθάνῃ· τὴν εἶχεν ἀνέυρῃ· διὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς του θὰ κατῴρθου νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν. Μετὰ τὴν πλήρη ἀπελπισίαν ἐβδομάδα ἐκείνην, οὕτω σφοδρὰ ἐπῆλθεν ἡ ἀντίδρασις ὥστε αἱ ἐλπίδες αὐτοῦ ἀνεπερώθησαν εἰς τὸ ὕψιστον αὐτῶν σημεῖον. Ἡ Αἰκατερίνα θὰ τὸν ἐδέχετο, θὰ ἦτο ἰδική του. Διήνυσαν τὴν θλιβεράν καὶ ἀπέλπιδα ἐκείνην ὁδὸν ὅπως κατανόησεν αὕτη τὸ μέγεθος τοῦ ἔρωτός του. Πῶς θὰ τὸ ἡγάπα τὸ μελανόφθαλμον πτηνόν του, τὸ γλυκυφώνον, ὅπερ ἐκελᾶδει τὸσον μελωδικὰ τὸν ἔρωτα; Εἰς αὐτὸν θὰ προσέφευγε, καὶ τὸ δυστυχὲς στῆθός του τὸ τετραυματισμένον, θὰ ἦτο τοῦ λοιποῦ ἐν ἀσφαλείᾳ. Ἐν τῷ ἔρωτι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πιστοῦ ἐνυπάρχει εἰδὸς τι μητρικῆς ἀγάπης· ἀνταυγάζει τὰς ἀκτίνας τῆς μητρικῆς στοργῆς αἵτινες ἐθέρμαινον αὐτόν, ὅτε ἐκάθητο ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρὸς του.

Περὶ τὸ λυκόφως, εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον Κουάλαμ, ἐρωτήσας δὲ γεωργόν τινα ὑποστρέφοντα ἐκ τοῦ ἀγροῦ του ποῦ ἔκειτο ὁ οἰκίσκος τοῦ Κνότ ἔμαθεν ὅτι παρέκειτο τῇ ἐκκλησίᾳ, οὗ τὸ εὐρὺ κωδωνοστάσιον ἐφαίνετο μακρόθεν κισσόστεπτον. Τὸ γνῶρισμα τοῦτο καθίστα εὐχερεστέραν τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ θελκτικοῦ οἰκίσκου ὃν περιέγραψεν ὁ Κνότ.

Μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν αὐλεῖον θύραν τοῦ ἱποστασίου ὁ Τζίφιλ, ἐννεαετὲς παιδίον λινῶδη ἔχον τὴν κόμην, ἔδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ.

Παρευθὺς ἡ Δορκὰς κατῆλθεν εἰς τὴν θύραν, κρατοῦσα ἐν τῇ ἀγκάλῃ εὐσαρκον νήπιον ἐκπληκτα περιάγον βλέμματα.

— Ὁ κύριος Τζίφιλ; εἶπεν ἡ Δορκὰς εὐσεβάστως ὑποκλιναμένη, ἐν ᾧ ὁ Μαίηναρδ ἔχῳρει διὰ τῆς αὐλῆς ἀφ' οὗ προσέδεσε τὸν ἵππον του.

— Ναί, Δορκὰς, ἐμεγάλωσα πολὺ καὶ δὲν μὲ γνωρίζετε. Πῶς εἶνε ἡ μὴ Σάρτη;

— Ἀπαράλλακτα ὅπως σᾶς εἶπεν ὁ Δανιήλ, κύριε· διότι θαρρῶ ὅτι ἔρχεσθε ἀπὸ τὸν πύργου, ἂν καὶ ἤρθατε τὸσον γρήγορα.

— Ναί, ὁ Δανιήλ ἦλθεν εἰς τὸν πύργου εἰς τὴν μίαν, κ' ἐγὼ ἀνεχώρησα ὅσο γρηγορώτερα εἰμπόρεσα. Δὲν πιστεύω νὰ εἶνε χειρότερα.

— Καθόλου δὲν ἄλλαξε οὔτε εἰς τὸ καλλίτερον οὔτε εἰς τὸ χειρότερον. Ὅριστε μέσα σᾶς παρακαλῶ. Εἶνε ἔς τὸ κρεβάτι, δὲν προσέχει σὲ τίποτε, καὶ μὲ κυττάζει ἔτσι παραξένα ὅσ' ἂν μὴ μὲ γνωρίζῃ. Τί τρέχει, κύριε Τζίφιλ; Διατί ἔφυγε ἀπὸ τὸν πύργου; Πῶς εἶνε ἡ μιλαίδη καὶ ὁ κύριος;

— Εἶνε καταλυπημένος, Δορκὰς. Ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ σὶρ Χριστοφόρου, ἀπέθανεν ἑξαφνα. Ἡ μὴ Σάρτη τὸν εὐρῆκε ἑξαπλωμένον νεκρὸν καὶ νομίζω ὅτι αὐτὸς ὁ τρόμος ἐτάραξε τὸ πνεῦμά της.

— Ἀλήθεια! Ἐκεῖνο τὸ εὐμορφο παληκάρι, ποῦ ἤθελε νὰ κληρονομήσῃ τὸν λόρδο; ὅπως μοῦ εἶπε ὁ Δανιήλ. Θυμοῦμαι ποῦ τὸν εἶδα μὴ φορὰ εἰς τὸν πύργου, ὅταν ἦταν μικρὸ παιδί. Ὁ σὶρ Χριστοφόρος καὶ ἡ μιλαίδη θὰ εἶνε φαρμακωμένοι ἀπὸ τὴν λύπην. Μὰ καὶ ἡ καυμένη ἡ Τίνα!.. Τὸν εὐρῆκε ἑξαφνα χάμου πεθαμένον!.. Ἀλήθεια, ἀλήθεια;

Ἡ Δορκὰς ὠδήγησε τὸν Τζίφιλ εἰς τὸ μαγειρεῖον· τὸ πῦρ ἀντανεκλᾶτο ἐπὶ ἀπαστραπτούσης σειρᾶς πινακίων καὶ κασσιτερίνων τρυβλίων· αἱ ἐλάτινοι τράπεζαι, δι' ἄμμου τεττιμέναι, ἔλαμπον ἐκ καθαριότητος· ἐν τινι γωνίᾳ τῆς ἐστίας εὐρίσκετο ἡ ἀλατοθήκη, καὶ τρίπους ἔδρα εἰς τὴν ἐτέραν πλευράν· οἱ τοῖχοι διεκοσμοῦντο ὑπὸ τεμαχίων χοιρείου λίπους καὶ ἡ ὁροφὴ ὑπὸ τῶν ἀνηρητημένων χοιρομηρίων.

— Καθήσετε, κύριε, σᾶς παρακαλῶ, εἶπεν ἡ Δορκὰς προτείνουσα τὴν τρίπουν ἑδραν· πρέπει νὰ πάρετε κάτι τι ὕστερα ἀπὸ τόσο δρόμο. Ἐλα, Βέκη, ἔλα νὰ πάρῃς τὸ μωρό.

Ἡ ἐρυθροπάρειος Βέκη προσῆλθε καὶ παρέλαβε τὸ παιδίον.

— Τί θέλετε νὰ πάρετε; Τί νὰ σᾶς δώσω; Νὰ σᾶς τηγανίσω μία φετίτσα λαρδί; ἔχω καὶ τσάι ἢ μὴ σᾶς ἀρέσει καλλίτερα νερὸ καὶ ῥῶμι; Εἰξεύρω πῶς ἐδῶ ἔς τὸ πτωχικὸ μας δὲν ἔχομε τίποτε ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ συνηθᾶτε νὰ τρώγετε καὶ νὰ πίνετε· ἀλλὰ πρέπει νὰ πάρετε ἀπὸ τὰ βρι-

σκούμενα, καὶ θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ, κύριε Τζίλιφιλ.

— Σὰς εὐχαριστῶ, Δορκὰς· δὲν εἰμπορῶ νὰ πάρω τίποτε. Οὐτε πεινῶ οὔτε διψῶ.

“Ἀς ὁμιλήσωμεν διὰ τὴν Τίναν· δὲν ὠμίλησε διόλου;

— “Ὅχι, ἀφ’ οὗ μοῦ εἶπε «Καλὴ μου Δορκὰς, πάρε με ’ς τὸ σπίτι σου!» ἐλιγοθύμησε καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα της. Μόλις τὴν καταφέρνω νὰ φάγῃ μιὰ σταλιά· μὰ δὲν εἶνε ’ς τὰ καλὰ του τοῦ κορίτσι. Κάποτε παίρνω μαζί μου τὴν Βέσση—ταῦτα δ’ εἰπούσα ἡ Δορκὰς ἀνήγειρεν ἐπὶ τὰ γόνατά της τριετὲς κοράσιον βοστρυχωτὴν ἔχον κόμην, ὅπερ συνέστρεφε ἄκρον τι τῆς ποδιᾶς τῆς μητρὸς του, καὶ παρετήρει τὸν ἄγνωστον κύριον δι’ ὀφθαλμῶν ἐκπλήκτων—οἱ ἄνθρωποι κυττάζουν τὰ μικρὰ παιδιὰ ὅταν δὲν ἔχουνε νοῦ νὰ κυττάξουν ἄλλο τίποτε. Κι’ ἐπήγαμε κι’ ἐμαζεύσαμε ἀπὸ τὸν κήπο ὠραῖα λουλούδια, καὶ ἡ Βέσση τὰ ἐκράτουσε εἰς τὰ χέρια της καὶ τ’ ἀφῆκε ἐπάνω ’ς τὸ κρεβάτι. Εἰξευρα πόσο τ’ ἀγαποῦσε τὰ λουλούδια ἡ Τίνα ὅταν ἦτανε μικρή. Μὰ γύρισε καὶ εἶδε τὴν Βέσση, τὰ λουλούδια καὶ σὰν νὰ μὴ τὰ βλεπε. Ραγίζεται ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ὅταν βλέπῃ τὰ ῥμάτια της· θαρρῶ πῶς ἔγειναν ἀκόμη μεγαλειτέρα· μοιάζουν μὲ τὰ ῥματια τοῦ καυμένου μου τοῦ μωροῦ, ὅταν ἔγεινε πετσί καὶ κόκκαλο πρὶν νὰ πεθάνῃ. Καὶ τὰ χεράκια της, νὰ τὰ ἰδῇτε μιὰ φορά! Μὰ ἐλπίζω τώρα ποῦ ἤλθατε νὰ καλλιτερεύσῃ.

“Ὁ Μαίηναρδ εἶχεν ὁμοίως τὴν ἐλπίδα ταύτην, ἀλλ’ ἠσθάνετο τὴν ὁμίχλην τοῦ φόβου πυκνουμένην περὶ αὐτόν, μετὰ τὸ φαιδρὸν ἡλιακὸν φῶς καὶ τὸ θάρρος, ἅτινα ἐνίσχυσαν τὴν καρδίαν του, ἀφ’ ἧς στιγμῆς ἔμαθεν ὅτι ἔζη ἡ Αἰκατερίνα. “Ἦδη κατέλαβεν αὐτόν ἡ ὑπόνοια ὅτι τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα τῆς Τίνας δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συνέλθωσιν ἐκ τοῦ κλονισμοῦ ὃν ὑπέστησαν, καὶ ὅτι τὸ νῆμα τῆς ζωῆς της ἦτο ἴσως εἰς τὸ πέρας του.

— Πηγαίνετε, Δορκὰς, πηγαίνετε νὰ ἰδῇτε, πῶς εἶνε· ἀλλὰ μὴν τῆς εἰπῇτε ὅτι εἰμαι ἐδῶ. “Ἰσως θὰ εἶνε καλλίτερα νὰ περιμένω ὡς αὔριον διὰ νὰ τὴν ἶδω, ἂν καὶ θὰ εἶνε πολὺ σκληρόν νὰ περάσω ὅλην τὴν νύκτα χωρὶς νὰ τὴν ἶδω.

“Ἡ Δορκὰς ἀπέθηκε χαμαὶ τὴν μικρὰν Βέσσην καὶ ἐξῆλθε. Τὰ ἄλλα τρία παιδιὰ συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐπταετοῦς μικροῦ Κνότ, ἴσταντο ἐνώπιον τοῦ Τζίλιφιλ καὶ ἐξήταζον αὐτόν μετὰ πλείονος δειλίας νῦν ὅτε δὲν ἦτο ἐκεῖ ἡ μήτηρ των. “Ὁ Τζίλιφιλ εἴλκυσε πρὸς ἑαυτὸν τὴν Βέσσην καὶ ἐκάθισε αὐτὴν ἐπὶ τῶν γονάτων του. Τὸ κοράσιον ἀπώθισε τοὺς ξανθοὺς βοστρυχοὺς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἀνυψῶσαν δ’ αὐτοὺς ἐπὶ τὸν Τζίλιφιλ εἶπε :

— “Ἐρχεσαι νὰ ἰδῇς τὴν κυρία : Θὰ τὴν κάμῃς νὰ ῥιλήσῃ ; τί θὰ τὴν κάμῃς ; θὰ τὴν φιλήσῃς ;

— Θέλεις νὰ σὲ φιλοῦν ἐμένα, Βέσση ;

— “Ὅχι, εἶπεν ἡ Βέσση, ταπεινώσασα παρευθὺς τὴν κεφαλὴν ὅπως ἀποφύγῃ τὸ φίλημα.

— “Ἐχομε δύο σκυλάκια, εἶπεν ὁ ἐπταετὴς Κνότ, λαβὼν θάρρος ἐκ τῆς γλυκύτητος τοῦ τροῦ τοῦ ἀγνώστου. Τὸ ἓνα ἔχει ἄσπραις βούλαις· θέλεις νὰ τὰ ἰδῇς ;

— Ναί, δεῖξέ μου τὰ.

“Ὁ μικρὸς Κνότ ἐξῆλθε δρομαίως καὶ μετ’ ὀλίγον ἐπανῆλθε κρατῶν δύο κυνάρια τυφλὰ ἀκόμη παρακολουθούμενα ὑπὸ τῆς ἀνησύχου μητρὸς των· ζωηρὰ δὲ σκηνὴ ἤρχισεν ἄχρις οὗ μετ’ ὀλίγον ἐπανῆλθεν ἡ Δορκὰς.

— Καμμιά διαφορὰ· θαρρῶ πῶς δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσμένετε. Εἶνε πολὺ ἡσυχὴ ὅπως πάντα. “Αναψα τὰ δύο κηριὰ ’ς τὴν κάμαρα γιὰ νὰ ῥπορέσῃ νὰ σὰς ἰδῇ. Γιὰ τὴν κάμαρα νὰ μὰς συμπαθᾶτε, δὲν εἶνε σὰν ἐκεῖναις ποῦ ξέρετε.

“Ὁ Τζίλιφιλ ἐποίησε σιγὴν ὅπως τὴν παρακολουθήσῃ εἰς τὸν ἄνω ὄροφον. Εἰσῆλθον διὰ τῆς πρώτης θύρας, τῶν βημάτων αὐτῶν ἐλαφρῶς κροτούντων ἐπὶ τοῦ ἄσβεστοχρίστου ἐδάφους· τὸ περίβλημα τῆς κλίνης ἦτο καταπεπετασμένον πρὸς τὴν κεφαλὴν, ἡ δὲ Δορκὰς ἀπέθηκε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ φῶς ὅπως μὴ πέσῃ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Αἰκατερίνης. “Ἡ Δορκὰς ἀνοίξασα τὴν θύραν εἶπε χαμηλοφῶνως :

— Τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ σὰς ἀφήσω μόνον.

“Ὁ Τζίλιφιλ ἐνευσεν καταφατικῶς καὶ ἐχώρησεν εἰς τὴν κλινὴν. “Ἡ κατακεκλιμένη Αἰκατερίνα εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους εἰς τὸν τοῖχον καὶ ἐφαίνετο μὴ ἐννοήσασα ὅτι εἰσῆλθέ τις. Οἱ ὀφθαλμοὶ της, ὡς εἶχεν εἶπῃ ἡ Δορκὰς, ἦσαν ὑπέρποτε μεγάλοι, ἴσως διότι τὸ πρόσωπόν της εἶχε καταστῇ ὠχρότερον καὶ ἰσχνότερον, καὶ ἡ κόμη αὐτῆς ἦτο ἀναδεδεμένη ὀπίσω ὑπὸ κεκρύφαλον τῆς Δορκάδος. Αἱ μικραὶ χεῖρες, νωχελῶς ἐπὶ τοῦ ἐφαπλώματος ἀφειμέναι, ἦσαν κάτισχνοι. “Ἡ Τίνα ἐφαίνετο νεαρότερα τοῦ πραγματικοῦ, ὁ δὲ βλέπων τὰς χεῖρας ἐκεῖνας καὶ τὸ πρόσωπον θὰ ἔλεγεν ὅτι ἀνήκου εἰς δωδεκαετίδα κόρην, ὑπὸ βαρέος δεινοπαθήματος πληγεῖσαν.

“Ὅτε ὁ Τζίλιφιλ προῦχώρησε καὶ ἔστη κατέναντι αὐτῆς, τὸ φῶς διεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ· ἐλαφρὰ ἔκφρασις ἐκπλήξεως ἐφάνη ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς Αἰκατερίνης. “Ἡτένισεν ἐπ’ αὐτόν στιγμὰς τινάς, εἴτα ἀνήγειρε τὴν χεῖρα ὅπως τῷ νεύσῃ νὰ κύψῃ πρὸς αὐτὴν καὶ ἐψιθύρισε : «Μαίηναρδ.»

“Ὁ Τζίλιφιλ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἔκυψεν ἐπ’ αὐτῆς.

— Μαίηναρδ, ἐψιθύρισε ἀυθις ἡ Τίνα, εἶδατε τὸ ἐγχειρίδιον;

— Ναί, εἶπεν οὗτος, τὸ εὐρήκα εἰς τὸ φόρεμά σας καὶ τὸ ἔβαλα εἰς τὴν θέσιν του.

Ἐλαβε τὴν χεῖρά της ἐν ταῖς ἰδικαῖς του, καὶ ἔθλιψεν αὐτήν, ἀναμένωντί θά τῷ εἴπῃ μετὰ ταῦτα. Ἡ καρδιά του τοιαύτην εὐγνωμοσύνην ἡσθάνετο διότι τὸν ἀνεγνώρισε ὥστε μολὶς κατάρθωσε νὰ καταστείλῃ τοὺς λυγμοὺς του. Μετ' ὀλίγον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Αἰκατερίνης ἐγένοντο γλυκύτεροι καὶ τὸ βλέμμα αὐτῶν ἤττον ἀτενές. Τὰ δάκρυα συνεσφύοντο βραδέως καὶ κατέβρεχον φλογερὰ τὰς παρειάς της. Ἡ καρδιά της ἀνεκουφίζετο ἐκ τοῦ μακροχρονίου βάρους. Εἶτα ἐπῆλθον οἱ σφοδροὶ λυγμοί ὑπὲρ τὴν ὥραν δὲ ἔμεινεν ἀναυδός, ἐν ᾧ ἡ βαρεῖα αὐτῆς ὁδὴν ἐξητμίζετο κατὰ μικρόν. Πόσον πολὺ τιμα ἐφαίνοντο τὰ δάκρυα ἐκεῖνα εἰς τὸν Μαίηναρδ, ὅστις ἐπὶ τόσας ἡμέρας ἔφριττεν ἔχων ἀδιαπτῶτως ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν εἰκόνα τῆς Τίνας ἐξακοντιζούσης ἐπ' αὐτοῦ ξηρόν παραφροσύνης βλέμμα!

Οἱ λυγμοὶ κατέπαυσαν μετ' ὀλίγον· ἡ Τίνα ἤρξατο ἀναπνεύουσα ἡρέμα κεκλεισμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ Μαίηναρδ ἐκάθητο οὐδόλως ἀνυσυχὼν περὶ τῆς παρόδου τῶν ὥρῶν. Ἀλλὰ περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, ἡ Δορκάς, ἀνυπομονοῦσα νὰ μάθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισκέψεως, εἰσῆλθε ἀκροποδητεὶ βαδιζούσα. Ὁ Τζίλφιλ χωρὶς νὰ μετακινήσῃ εἶπεν αὐτῇ κρυφίως νὰ φέρῃ ἄλλα κηρία, νὰ παραγγείλῃ τὸν ὑπρέτην νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ἄλογόν του, νὰ ὑπάγῃ νὰ κοιμηθῇ, ὅτι μεγάλη μεταβολὴ ἐπῆλθεν εἰς τὴν Αἰκατερίναν, καὶ ὅτι θὰ ἀγρυπνήσῃ αὐτὸς πλησίον της.

Μετ' ὀλίγον τὰ χεῖλῃ τῆς ἀσθενοῦς ἐκινήθησαν· « Μαίηναρδ » ἐψιθύρισε καὶ πάλιν.

Ὁ Τζίλφιλ ἔκυψεν ἐπ' αὐτῆς, ἡ δ' ἀσθενὴς ἐξηκολούθησε·

— Εἰξεύρετε πόσον κακὴ ἦμουν τότε; εἰξεύρετε τί ἤθελα νὰ τὸ κάμω τὸ ἐγχειρίδιον;

— Μήπως ἠθέλατε νὰ σκοτωθῇτε, Τίνα;

Αὕτη ἔσεισε τὴν κεφαλὴν, εἶτα δ' ἀπέμεινεν ἐπὶ στιγμὰς τινὰς σιγῶσα. Τέλος ἀσκαρδαμυκτεὶ προσβλέψασα αὐτὸν ἐψιθύρισε·

— Νὰ τὸν σκοτώσω.

— Τίνα, ἀγαπητὴ μου Τίνα, ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἐκάμνατε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ὁ Θεὸς βλέπει τὴν καρδίαν σας. Εἰξεύρει ὅτι δὲν εἰμπορεῖτε νὰ κάμετε κακὸν εἰς κανένα. Ἐπιβλέπει τὰ πλάσματά του καὶ δὲν τ' ἀφίνει νὰ ἐκτελέσουν πράξεις διὰ τὰς ὁποίας θὰ μετανοήσουν σκληρῶς. Ἡ σκέψις αὕτη ἦτο παροδικὴ ὀργὴ μιᾶς στιγμῆς καὶ ὁ Θεὸς σὰς συγχωρεῖ.

[Ἐπεται τὸ τέλος.]

ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΚΡΗΤΕΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Η'.

Ἡ πεδιάς τῶν Χανίων, ἀφ' οὗας δὴποτε ἀπόψεως καὶ ἂν ἐρευνηθῇ, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μικρόν τι τμήμα ποιητικῶν Ἑλυσίων λησμονηθὲν ἐκ παραδρομῆς ἐν τῇ γῇ. Καθόσον ἐβραχύνετο ὁ χρόνος τῆς ἐν Κρήτῃ διατριβῆς μου, κατὰ τοσοῦτον ἐχῶρει αὐξανόμενος ὁ πόθος τῆς ἀπολαύσεως τῆς τοπογραφίας ἐκείνης ἐν ἣ, ἀναλόγως ἡρμοσμένην, ἔβλεπέ τις φύσιν ἡμερον καὶ ἀγρίαν, καλλιέργειαν ἀνθρωπίνην καὶ βλάστησιν αὐτοφυᾶ, κήπους καὶ δρυμούς, ὄρη καὶ πεδιά, φυτείας ποικίλας καὶ τὴν ἀτρυγέτον θάλασσαν. Ἐγευόμην προκαταβολικῶς τὸ βαθὺ αἶσθημα τῆς μελαγχολίας, ὅπερ κατενόουν ὅτι θὰ ἐνέσκηπτεν ἐπ' ἐμέ, εὐθὺς ὡς κατελίμπανον τὸ ἀγαπητὸν ἔδαφος τῆς Κρήτης. Ἡ θέα τῶν ὀρέων της εἶχε διεγείρει ἐν ἐμοὶ τὰς λεθαργοῦσας ἀναμνήσεις, τὰς πρὸς τὴν γῆν ἐκείνην συνδεομένας, ἀπὸ τῶν χαλκασπίδων Κορυβάντων, ἄχρι τῶν σημερινῶν χρόνων καὶ περιπετειῶν. Ὀλίγαὶ χῶραι δύνανται νὰ φθάσωσι τὴν Κρήτην ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν, τὴν μυθολογικὴν καὶ τὴν ἱστορικὴν καλλονήν. Ὁ ὑψιβρεμέτης Κρονίδης ἐταρτάρῳσεν ἐκεῖ τοὺς Τιτᾶνας στασιαστάς. Ἦτο ἐκείνη ἡ πρώτη ἐν Κρήτῃ κατασταλεῖσα, καὶ ἐν τῷ αἵματι ἀποπνιγείσα ἐπανάστασις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, καὶ ὁ Ζεὺς ὁ πρῶτος τύραννος καθ' οὗ ἄφοβοι ἠγέρθησαν οἱ Τιτᾶνες καὶ οἱ Γίγαντες Κρήτες. Παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι, ὅτι εὐθὺς ὡς ἐσημειώθη ἐν Κρήτῃ ἡ εἰς τὰς χεῖρας ἐνός καὶ μόνου αὐθαρέτου ἀνδρός συγκέντρωσις πάσης τῆς ἐξουσίας, ἐξερράγη παραυτίκα καὶ στάσις. Τὸ φαινόμενον ἐνδεικνύει τὴν πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀχαλίνωτον ῥοπὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἰδιαίτερώς δέ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Κρήτην, δύναται ὡς πεπωμένον νὰ σημειωθῇ, ὅτι τῶν ἐσωτερικῶν πολέμων ἡ τύχη οὐδέποτε ἐκρίθη σαφῶς ὑπὲρ ὀρισμένης πόλεως ὥστε ν' ἀσφαλίσῃ ὑπὲρ αὐτῆς ὑπέροχον δύναμιν καὶ μακρὰν ἐπικυριαρχίαν. Νομίζει τις ὅτι ἐν Κρήτῃ ἰδιαίτατα ἐνησμένισε νὰ κατασκηνώσῃ τὸ δαιμόνιον τῆς Ἰσότητος.

Ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως καὶ ἐντεύθεν δύο περίοδοι κυρίως φαίνονται ἀπαισιώτερον βαρύνουσαι ἐπὶ τὴν νῆσον. Ἡ μὲν διεγρᾶφη ἤδη ἐντελῶς ἀπὸ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, ζῶσα μόνον διὰ τῆς ἀπαισίας της μνήμης. Εἶναι ἡ Ἐνετικὴ. Ἡ δὲ, ὡς φάντασμα νωδῶν, καὶ μὲ τοὺς ὄνυχας κεκομμένους πλανᾶται εἰσέτι ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας τῆς Κρήτης. Ἐν τῇ ἀκμῇ καὶ τῇ